

Brüsszel, 2025. május 13.
(OR. en)

8779/25

EDUC 140
JEUN 67
SOC 268
DIGIT 85

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Tárgy:	A Tanács következtetései a koragyermekkori nevelés és gondozás, valamint az iskolai oktatás inkluzív, tanulóközpontú gyakorlatairól

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fent említett, a Tanács (Oktatás, Ifjúság, Kultúra és Sport) által a 2025. május 12-i ülésén jóváhagyott tanácsi következtetéseket.

A Tanács következtetései a koragyermekkori nevelés és gondozás, valamint az iskolai oktatás
inkluzív, tanulóközpontú gyakorlatairól

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

EMLÉKEZTETVE az oktatásra és képzésre, illetve a szakpolitikai ügyekkel kapcsolatos szociális
kérdésekre vonatkozóan az Unióban elfogadott szövegekre,

HANGSÚLYOZZA, hogy

1. az inkluzív oktatás elvei tükrözik a minden tanulót megillető alapvető jogokat, amint azokat az oktatásban alkalmazott megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló UNESCO-egyezmény, a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény, a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény és az Európai Unió Alapjogi Chartája is rögzíti.
2. Az oktatás és képzés döntő szerepet tölt be a befogadó és demokratikus társadalmak előmozdításában, valamint a versenyképesség és a jólét ösztönzésében. Egy olyan befogadó társadalom, amely hozzáférhető infrastruktúrát, oktatási anyagokat és pedagógiai megközelítéseket nyújtó, méltányos és magas színvonalú oktatás és képzés alapjára épül, minden tanuló számára – háttérüktől, képességeiktől és körülményeiktől függetlenül – biztosítja a lehetőségeket, a jóllétet és a fejlődést, továbbá előmozdítja azokat. Inkluzív oktatás nélkül az innovációban és a fenntartható előrelépésben rejlő lehetőségek korlátozottak, az összes egyén sokszínű tehetségének és változatos kilátásainak kiaknázása révén pedig javul mind a társadalmi kohézió, mind a versenyképesség.

3. A koragyermekkori nevelés és gondozás, valamint az iskolai oktatás kulcsszerepet tölt be azáltal, hogy megelőző intézkedéseket alakít ki a társadalmi egyenlőtlenségek kezelésére, miközben előmozdítja a hosszú távú egyéni és társadalmi jóllétet. A koragyermekkori nevelésben és gondozásban, valamint az iskolai oktatásban alkalmazott inkluzív, tanulóközpontú gyakorlatok előmozdítják az esélyegyenlőséget, a társadalmi kohéziót, továbbá valamennyi gyermek és tanuló teljes körű részvételét az oktatásban és a társadalomban, és egyúttal hozzájárulnak a gyermekek és a tanulók átfogó személyes, érzelmi és társadalmi fejlődéséhez. Emellett biztosítják, hogy az oktatási és képzési rendszerek reziliensek, alkalmazkodóképesek és méltányosak maradjanak, továbbá mindenki számára lehetőséget biztosítsanak a fejlődésre, valamint a gyermekekben és a tanulóknál rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázására.
4. Az inkluzív oktatás koncepciója, valamint annak a tagállami oktatási és képzési politikák kereteibe való beépítése folyamatosan fejlődött és továbbra is fejlődik. Az inkluzív oktatást egyre inkább olyan rendszerszintű megközelítésnek tekintik, amely minden tanuló számára biztosítja az oktatáshoz való egyetemes jogot. A cél az, hogy érdemi, magas színvonalú oktatási lehetőségeket és folyamatos támogatást nyújtsanak minden tanulónak, összhangban a szociális jogok európai pillérének első és tizenegyedik elvével, valamint az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszerének első stratégiai prioritásával;

HANGSÚLYOZZA, hogy

5. e következtetések alkalmazása céljából a „koragyermekkori nevelés és gondozás” és az „iskolai oktatás” fogalmát a nemzeti joggal, valamint az egyes nemzeti oktatási és képzési rendszerek struktúrájával összhangban kell értelmezni;

ELISMERI, hogy

6. az oktatás és képzés jelentős átalakuláson megy keresztül, amelynek mozgatórugói a műszaki haladás, a fejlődő innovatív pedagógiai megközelítések és a változó társadalmi igények. Ezek a változások átalakítják a tanítást, a tanulást, a felmérést és az értékelést, egyre nagyobb hangsúlyt fektetve a személyre szabott, innovatív, inkluzív és rugalmas gyakorlatokra.

7. A közelmúltbeli válságok, többek között a természeti katasztrófák, az olyan fegyveres konfliktusok, mint például Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja, a gazdasági instabilitás és a népegészségügyi szükséghelyzetek, valamint az emberi méltóság tiszteletben tartását és az európai oktatási térségben hangsúlyos emberi jogok további előmozdítását megkérdőjelező politikai és társadalmi zavarok Európa-szerte mélyreható és gyakran maradandó hatást gyakorolnak az oktatási és képzési rendszerekre. Ezek a tényezők megzavarhatják a tanulást, és korlátozhatják az erőforrásokhoz való hozzáférést, és ezáltal kiélezhetik az egyenlőtlenségeket.
8. A gyermekek és a tanulók közötti növekvő sokféleség kihívást jelent a koragyermekkori nevelési és gondozási környezet és az iskolák számára, ami nyomatékot ad annak, hogy hatékonyan kell reagálni a gyermekek és a tanulók eltérő igényeire. Mindezen intézményeknek reziliensebbnek, hozzáférhetőbbnek és inkluzívabbnak kell lenniük annak érdekében, hogy minden gyermek és tanuló számára elősegítsék a méltányos tanulási lehetőségeket és a holisztikus fejlődést, ezáltal hozzájárulva a társadalmi kohézióhoz.
9. A nevelési-oktatási intézmények vezetői, a tanárok, az oktatók és a nevelőtestület más – többek között a koragyermekkori nevelésben és gondozásban részt vevő – tagjai meghatározó fontosságúak az inkluzív oktatás sikerességének biztosításához. Számos tagállamban azonban továbbra is jelentős kihívást jelent a képzett szakemberek felvétele és megtartása, ami akadályozhatja az inkluzív oktatás hatékony végrehajtását;

10. az oktatásban – különösen a koragyermekkori nevelési és gondozási környezetben – eltöltött korai évek döntő fontosságúak az inkluzív tanulás alapjainak lefektetéséhez. Ezek az évek ösztönzik a gyermekek átfogó személyes, érzelmi és társadalmi fejlődését, alakítják a tanuláshoz való pozitív hozzáállásukat, ösztönzik kíváncsiságukat, és építik önbecsülésüket. A magas színvonalú oktatáshoz való méltányos hozzáférés, a korai beavatkozások és az inkluzív pedagógiai módszerek jelentősen javíthatják minden gyermek esélyét az életben való boldogulásra.
11. Az inkluzív, tanulóközpontú gyakorlatok minden egyént a saját kihívásaival, érdeklődési köreivel és tehetségeivel együtt az oktatási folyamat középpontjába helyeznek, valamint rugalmas és adaptív módszereket alkalmaznak annak érdekében, hogy a tanulókkal az ő szintjükön érintkezzenek, továbbá irányt mutassanak nekik a bennük rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázásához és az iskolai siker eléréséhez, ellensúlyozva a strukturális egyenlőtlenségek, valamint a káros társadalmi normák és sztereotípiák okozta korlátokat.
12. Inkluzív dimenziója révén az iskolarendszeren kívüli oktatás hozzájárulhat a tanulók humán készségeinek fejlesztéséhez és javításához. Fontos, hogy hidakat építsünk a formális és az iskolarendszeren kívüli oktatás között, valamint ösztönözzük közöttük a közös kezdeményezéseket és fellépéseket.
13. A tényeken alapuló kutatások azt mutatják, hogy az inkluzív oktatás valamennyi tanuló számára előnyös az oktatási teljesítmény, a személyes, az érzelmi és a társadalmi fejlődés, valamint az általános jóllét tekintetében egyaránt, továbbá ha a különböző háttérű és képességű tanulókat többségi osztályokban összevonják, és egyedi támogatási intézkedésekkel elégitik ki szükségleteiket, akkor nagyobb valószínűséggel alakítanak ki pozitív szociális kapcsolatokat, nagyobb lesz az önbecsülésük, és erősebb problémamegoldó készségekkel fognak rendelkezni, amelyek elengedhetetlenek az egész életen át tartó tanuláshoz, valamint a társadalomban és a munkaerőpiacon való aktív részvételhez.
14. A tanulók eredményeire, az inkluzív gyakorlatokra és az eltérő, illetve a sajátos nevelési igényű tanulók előtt álló akadályokra vonatkozó, jó minőségű adatokhoz való hozzáférés elengedhetetlen az előrehaladás nyomon követéséhez, az inkluzív oktatási politikák hatásának értékeléséhez, valamint annak biztosításához, hogy az iskolai gyakorlatok folyamatosan igazodjanak az összes tanuló változó igényeihez.

15. Az inkluzív gyakorlatok hatékonyságára vonatkozó adatokat magukban foglaló, tényeken alapuló szakpolitikák elengedhetetlenek ahhoz, hogy iránymutatást nyújtsanak az inkluzív oktatási és képzési rendszerek kialakításához és minden szintre kiterjedő megvalósításukhoz, valamint annak biztosításához, hogy a beavatkozások a tanulók eltérő igényeihez igazodjanak, miközben előmozdítják a magas színvonalú és méltányos oktatást és képzést.
16. A tényeken és bevált gyakorlatokon, valamint a tanárok igényein és elvárásain alapuló, hatékony és magas színvonalú pedagógusképzés és folyamatos szakmai továbbképzés alapvető fontosságú ahhoz, hogy a nevelési-oktatási intézmények vezetői, a tanárok, az oktatók és a nevelőtestület más – többek között a koragyermekkori nevelésben és gondozásban részt vevő – tagjai rendelkezzenek az inkluzív oktatást elősegítő ismeretekkel, készségekkel, attitűdökkel és tanítási stratégiákkal. Ez magában foglalja annak lehetővé tételét, hogy etikus és biztonságos támogató-segítő technológiákat tudjanak alkalmazni a többségi csoportokban az eltérő igényekkel rendelkező gyermekek és tanulók támogatására a koragyermekkori nevelési és gondozási környezetekben, az osztálytermekben és az iskolákban.
17. Az inkluzív oktatási elveknek az oktatási és képzési rendszerekbe való beépítése olyan átfogó, egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítést igényel, amelyben a tanulási folyamatokat, a tanítási gyakorlatokat, az értékelési módszereket, az iskolai környezetet és a támogató szolgáltatásokat összehangolják annak érdekében, hogy minden tanuló számára átfogó tanulásiélményt és jóllétet biztosítsanak, és amelyben a nevelési-oktatási intézmények vezetői, a tanárok, az oktatók és a nevelőtestület más tagjai tükrözik a társadalom sokszínűségét;

FIGYELEMBE VÉVE

18. az olyan tanulóközpontú megközelítésen alapuló inkluzív oktatási gyakorlatok fontosságát, amely a koragyermekkori neveléstől és gondozástól az iskolai oktatásig figyelembe veszi minden személy eltérő igényeit, érdeklődési körét és tanulási stílusát.
19. A diverzifikált és képzett nevelőtestület jelentőségét valamennyi tanuló tanulási eredményeinek javításában, valamint az ilyen tényezőknek a társadalmi kohézióhoz és a demokratikus társadalmak fejlődéséhez való hozzájárulását.

20. Az összes családdal, szülővel vagy törvényes gyámmal folytatott kommunikáció és együttműködés fontosságát, annak biztosítása érdekében, hogy a döntéseket a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva hozzák meg.
21. A tényeken alapuló szakpolitikák és gyakorlatok rendszerszintű továbbfejlesztésének és alkalmazásának szükségességét annak érdekében, hogy a gyermekek és a tanulók változó és eltérő igényei mind a koragyermekkori nevelésben és gondozásban, mind az iskolai oktatásban kielégítésre kerüljenek, biztosítva ugyanakkor, hogy ezek a megközelítések tükrözzék az oktatás és képzés területére vonatkozó legfrissebb kutatásokat;

RÁMUTAT arra, hogy

22. biztosítani kell a tanulók eltérő igényeinek megfelelő és korai azonosítását olyan inkluzív és biztonságos tanulási környezetek kialakítása céljából, amelyek ösztönzik valamennyi tanuló méltányos, magas színvonalú oktatásban és képzésben való részvételét, ugyanakkor tiszteletben tartják a sokszínűséget és a közös európai értékeket, valamint előmozdítják a digitális humanizmust.
23. Megfelelő, tényeken alapuló támogatási intézkedések biztosításával kell kielégíteni a tanulók eltérő igényeit, egyúttal felvértézve őket, valamint a nevelési-oktatási intézmények vezetőit, a tanárokat, az oktatókat és a nevelőtestület más tagjait a sokszínűség elismeréséhez és értékeléséhez, valamint a társadalmi kohézió, az egyenlőség, a személyes kiteljesedés és az aktív polgári szerepvállalás előmozdításához szükséges ismeretekkel, készségekkel és attitűdökkel.
24. Az inkluzív koragyermekkori nevelés és gondozás, valamint az iskolai oktatás területén ki kell alakítani és meg kell erősíteni a kutatást, a megbízható adatgyűjtő és adatkereső rendszereket annak érdekében, hogy azok irányt mutassanak a hatékony és eredményes inkluzív megközelítések stratégiai kiválasztásához;

FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, HOGY

25. folytassák az iskolai sikerre irányuló integrált és átfogó stratégia, valamint olyan inkluzív szakpolitikák kialakítását – adott esetben – és végrehajtását, amelyek előmozdítják minden gyermek és tanuló aktív részvételét, biztosítva a magas színvonalú koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz, valamint iskolai oktatáshoz való méltányos hozzáférést, és felszámolva a tanulás akadályait.
26. Szorgalmazzanak olyan tanítási és formatív értékelési megközelítéseket és stratégiákat, amelyek célzottak, rugalmasak, differenciáltak és személyre szabottak annak érdekében, hogy igazodni lehessen a tanulók eltérő igényeihez, hogy ezáltal az oktatási környezet támogassa minden tanuló teljes körű részvételét, a tanulók kiindulási helyzetétől függetlenül.
27. Az egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítés révén fejlesszék tovább az olyan inkluzív koragyermekkorai nevelési és gondozási, valamint iskolai kultúrákat és gyakorlatokat, amelyek tiszteletben tartják és értékelik a sokszínűséget, előmozdítják valamennyi egyén és az élet bármely területéről érkező példakép tiszteletben tartását, továbbá ösztönzik a tanulás együttműködésen alapuló megközelítését, amelynek keretében a gyermekek, a tanulók, a családok, a szülők vagy a törvényes gyámok, a nevelési-oktatási intézmények vezetői, a tanárok, az oktatók és a nevelőtestület más tagjai, így például a támogató és szakosodott személyzet –, ideértve a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban részt vevőket is – együttműködnek olyan támogató tanulóközösségek létrehozásában, ahol törődnek mindenki tanulási igényeivel és jóllétével.
28. Gondoskodjanak arról, hogy erőfeszítések történjenek annak érdekében, hogy valamennyi tanuló nézőpontja és véleménye beépüljön az őket érintő oktatási ügyekbe azzal a céllal, hogy erősödjön bennük a befolyási képesség érzése és az összetartozás-érzésük, egyúttal érezve azt, hogy szerephez jutnak, bevonódnak és részt vesznek a demokratikus folyamatokban.

29. Ösztönözzék a családok, a szülők vagy a törvényes gyámok szélesebb körű bevonását a koragyermekkorai nevelési és gondozási környezetek és az iskolák életébe, hogy támogassák gyermekeik igényeinek és képességeinek, valamint társadalmi-gazdasági és kulturális háttérének az elismerését, figyelembe véve egyúttal a gyermek mindenek felett álló érdekét.
30. Mérlegeljék a pedagógusképzésbe és a folyamatos szakmai továbbképzésbe való beruházást, valamint a nevelési-oktatási intézmények vezetőinek, a tanároknak, az oktatóknak és a nevelőtestület más tagjainak – így például a támogató és szakosodott személyzetnek – a támogatását annak biztosítása érdekében, hogy e személyek rendelkezzenek az inkluzív oktatási és értékelési gyakorlatok alkalmazásához, a tanulók eltérő igényeinek felismeréséhez és kezeléséhez, valamint a támogató tanulási környezet ösztönzéséhez szükséges ismeretekkel, készségekkel és attitűdökkel.
31. A további adminisztratív terhek elkerülése céljából a meglévő struktúrákra építve fokozzák az összes tanuló esetében inkluzív gyakorlatokra és tanulási eredményekre vonatkozó adatok gyűjtésére és elemzésére irányuló erőfeszítéseket, különös figyelmet fordítva az alulreprezentált és marginalizált háttérű, valamint a sajátos nevelési igényű tanulókra, elkerülve a beskatulyázást és a megbélyegzést, annak biztosítása érdekében, hogy a szakpolitikák megbízható és naprakész tényeken alapuljanak.
32. Támogassák a hatékony inkluzív gyakorlatok elemzését és a kutatás gyakorlati befogadási stratégiákba való átültetését, biztosítva, hogy ezek a stratégiák kontextuálisan relevánsak legyenek, és igazodni tudjanak a különböző oktatási környezetekhez.

33. Adott esetben ösztönözzék a támogató-segítő technológiák és a digitális eszközök etikus és biztonságos használatát, kiaknázva azokat az új lehetőségeket, amelyeket a mesterséges intelligencia kínálhat a hozzáférhetőség fokozása és a tanulási eredmények javítása terén az eltérő igényekkel rendelkező tanulók esetében, valamint mozdítsák elő az említett technológiákhoz és eszközökhöz való méltányos hozzáférést.
34. Folytassák a politikai döntéshozók, a kutatók, a fiatalok, a nevelési-oktatási intézmények vezetői, a tanárok, az oktatók, a nevelőtestület más – többek között a koragyermekkori nevelésben és gondozásban részt vevő – tagjai, valamint az egyéb érdekelt felek közötti együttműködés előmozdítását annak biztosítása érdekében, hogy a tényeken alapuló gyakorlatok megosztásra, értékelésre és végrehajtásra kerüljenek az oktatási és képzési rendszerek egészében.
35. Mozdítsák elő a koragyermekkori nevelési és gondozási intézmények, az iskolák, valamint a felsőoktatási és kutatási intézmények közötti együttműködést olyan innovatív, tényeken alapuló, inkluzív és tanulóközpontú módszerek kidolgozása érdekében, amelyek támogatják a nevelési-oktatási intézmények vezetőinek, a tanároknak, az oktatóknak és a nevelőtestület más – többek között a koragyermekkori nevelésben és gondozásban részt vevő – tagjainak a munkáját.
36. Erősítsék meg a koragyermekkori nevelési és gondozási intézmények, az iskolák, a szociális szolgálatok, az egészségügyi szolgáltatók, az ifjúsági szervezetek és a közösségi szervezetek közötti partnerségeket a gyermekek és a tanulók holisztikus fejlődésének támogatása érdekében, a tanulási eredményeiket és a jóllétüket befolyásoló oktatási és társadalmi-gazdasági tényezőket egyaránt kezelve.
37. Kövessék nyomon és értékeljék az inkluzív oktatási politikák és gyakorlatok hatékonyságát egy sor eszköz – többek között a tanulóktól, a nevelési-oktatási intézmények vezetőitől, a tanároktól, az oktatóktól és a nevelőtestület más – többek között a koragyermekkori nevelésben és gondozásban részt vevő – tagjaitól, valamint a családoktól, a szülőktől vagy a törvényes gyámoktól kapott visszajelzések – igénybevételeivel, szükség szerint kiigazításokat végezve a folyamatos javulás biztosítása érdekében;

FELKÉRI AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGOT, HOGY:

38. valamennyi rendelkezésre álló eszközzel továbbra is támogassa a tagállamokat arra irányuló erőfeszítéseikben, hogy uniós finanszírozással inkluzív oktatási gyakorlatokat tudjanak megvalósítani – a 2027 utáni többéves pénzügyi keretről szóló tárgyalások sérelme nélkül –, valamint olyan erőforrások fejlesztése révén, amelyek tényeken alapuló inkluzív szakpolitikákat mozdítanak elő, többek között az oktatási mutatókkal és referenciaértékekkel foglalkozó állandó csoport szakértelmének igénybevétele révén.
39. Továbbra is nyújtson támogatást a tagállamoknak a társaktól való tanulást célzó olyan tevékenységek tekintetében, amelyek lehetőségeket teremtenek a kutatási bizonyítékok megismerésére, valamint a változásnak és az innovációnak az oktatási és képzési rendszereken belüli előmozdítása terén szerzett tapasztalatok hasznosítására.
40. A meglévő erőforrásokra, így például az Európai Iskolai Oktatási Platformra támaszkodva folytassa az inkluzív oktatással kapcsolatos kutatásalapú, hatékony és eredményes szakpolitikák és gyakorlatok adattárának kialakítását azzal a céllal, hogy támogatni lehessen a nevelési-oktatási intézmények vezetőit, a tanárokat, az oktatókat és a nevelőtestület más – többek között a koragyermekkori nevelésben és gondozásban részt vevő – tagjait, valamint a helyi, regionális és nemzeti szakpolitikát annak érdekében, hogy valamennyi gyermek és tanuló eredményei javuljanak.
41. Továbbra is működjön együtt és törekedjen szinergiákra nemzetközi szervezetekkel, független ügynökségekkel és más érintett nemzetközi érdekelt felekkel – így például a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért Felelős Európai Ügynökséggel, az OECD-vel, az Oktatási Teljesítményértékelés Nemzetközi Szövetségével (IEA), az UNESCO-val, az UNICEF-fel és az európai statisztikai rendszerrel – az inkluzív oktatással kapcsolatos tények megerősítése érdekében, elkerülve ugyanakkor új struktúrák létrehozását.
42. Vegye figyelembe ezeket a következtetéseket az inkluzív oktatás területére vonatkozó intézkedések előkészítése és végrehajtása során, a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása mellett;

FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT ÉS A TAGÁLLAMOKAT, HOGY

43. továbbra is teljes mértékben aknázzák ki az Erasmus+ programban rejlő lehetőségeket az inkluzív oktatásnak projektek, gyakorlatok és pedagógiai eszközök révén, az említett program valamennyi dimenziójában és intézkedésén keresztül történő támogatása érdekében, továbbá a lehető legjobban használják ki a program tanulási célú mobilitással kapcsolatos inkluzív megközelítését annak érdekében, hogy az valódi változást eredményezzen az oktatási és képzési rendszerekben.
44. Vállaljanak kötelezettséget annak biztosítására, hogy az inkluzív oktatás továbbra is uniós szintű prioritás maradjon az oktatás és képzés területén, hozzájárulva az európai oktatási térségnek és az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak, különösen a 4. célnak (minőségi oktatás) a teljes körű megvalósításához.
45. Folytassák az oktatási és képzési ágazat valamennyi érdekelt fele közötti párbeszédet és együttműködést helyi, regionális, nemzeti, uniós és nemzetközi szinten olyan inkluzív, méltányos és tanulóközpontú oktatási és képzési rendszerek létrehozása érdekében, amelyek valamennyi tanuló fejlődését támogatják.
